

ALLES OVER
COMPOSITIE

**REGEL VAN
EENDERDE**

Uit het midden

**WEER, TIJD
LOCATIE**

Op het juiste moment

**BREEK MET
DE REGELS**

Durf te experimenteren

**BRANDPUNT
STANDPUNT**

Zoek de 'right mix'

SPECIAL COMPOSITIE

Goed belicht, mooie kleuren, het juiste scherpstelpunt, geen bewegingsonscherpte. Alle technische facetten van de foto zijn perfect en toch is het geen goede foto. De kwaliteit van een opname wordt namelijk niet alleen bepaald door de genoemde parameters, maar voor een aanzienlijk deel ook door de compositie. Hoe is het onderwerp in het kader 'gevangen'? Wat wil de fotograaf met zijn foto vertellen? Hoe beleeft de kijker het beeld? Enerzijds zijn dit allemaal redelijk subjectieve aspecten, maar als we bewuster door de zoeker van onze camera gaan kijken, dan hoeft de perfecte compositie geen ongrijpbaar fenomeen te blijven. Met deze samenvatting helpen we je een stukje op weg. In deze pdf ontbreekt helaas de interactiviteit en multimedia. Dus wil je de diavoorstellingen zien, op vergrotingen klikken, video-tutorials bekijken en doorklikken naar een website of software, kijk dan in het archief van EOSzine. Kijk daarvoor op www.eoszine.nl onder de knop **Archief**. Onderaan elk artikel van twee pagina's kun je zien in welke EOSzine en op welke pagina het bewuste artikel heeft gestaan.

We hopen je met deze special een plezier te doen en zo je weer een stapje verder op weg te helpen naar het bewuster maken van betere foto's.

Veel leesplezier, Pieter Dhaze

Bewuster mooiere foto's maken

Je kent je camera van binnen en van buiten en je hebt de fotografische beginselen helemaal in de vingers, maar dat is nog geen garantie dat je ook meteen 'goede' foto's maakt. Enige hulp bij het kaderen van het onderwerp is vaak welkom en daarom gaan we de komende nummers in EOSzine aandacht besteden aan de verschillende facetten die betrekking hebben op de compositie van een opname.

Pieter Dhaze, Johan van de Watering
ISBN: 978-90-5940-484-7
304 pagina's , full color
Prijs: € 34,90

Mooie foto

Wat is een mooie foto? Is dat een opname die technisch helemaal 100% in orde is of heb je het dan eigenlijk over een goede foto? Of is een mooie foto een opname die aansluit bij de smaak van het grote publiek en in de prijzen valt bij fotowedstrijden? Of is het een beeld dat zich onderscheidt in een reeks soortgelijke opnames en de aandacht vraagt van een onbevongen toeschouwer?

Het zal van alles wat zijn, want soms kan een bewogen foto toch heel mooi zijn of kan een opname vanuit een heel afwijkend standpunt met een ongebruikelijk brandpunt toch een groter publiek aanspreken. Het ligt ook niet in de bedoeling van deze reeks over compositie te komen tot een eensluidende definitie wat nu een mooie foto is en hoe je die maakt. Belangrijkste doel is dat alle informatie er uiteindelijk toe leidt dat je de ontspanner van je camera meer bewust indrukt, zodat je de wereld om je heen vastlegt volgens jÓuw visie. Zoals je dus eerst moet leren om bewust de instellingen van je camera te kiezen, zo moet je je ook bewust worden van wat je in het kader van de zoeker van je camera wilt zien en wat je met dat beeld wilt vertellen. Zorg als voorbereiding voor een sessie niet alleen dat je het juiste gereedschap in je tas hebt, maar vooral ook dat je een beeld hebt in je hoofd wat je die dag wilt gaan vastleggen.

Tien punten

Er zijn fotografen die begenadigd zijn met een flink creatief en visueel portie talent en die ogenschijnlijk gedachteloos de ene prachtige foto na de andere maken. Ben je minder rijkelijk voorzien van het nodige fotografie-DNA, dan kan het maken van een mooie foto soms 'hard werken' zijn. Je hebt dan wat hulp nodig om je op het goede spoor te zetten of om je op een andere manier naar een onderwerp te laten kijken. We hebben daarom een poging gedaan om de belangrijkste facetten die een rol spelen bij het tot stand komen van een goede foto op een rijtje te zetten. Zo'n lijstje is zeker niet uitputtend in volledigheid en zal zeker stof zijn voor discussie, maar we moeten ergens een begin maken om concreet aan de slag te kunnen met het maken van betere foto'. Dus beter een 'half' lijstje, dan geen lijstje.

1. Lenskeuze	6. Kleur
2. Compositie	7. Scherptediepte
3. Standpunt	8. Sluittijd
4. Licht	9. Weer, tijd en locatie
5. Scherpstellen	10. Accessoires

Pieter Dhaze, Johan van de Watering
ISBN: 978-90-5940-559-2
192 pagina's full color
Prijs: € 29,95

Met dank aan
Johan van de Watering

De volgorde van de genoemde punten is niet helemaal willekeurig, want lenskeuze en compositie spelen bijna altijd een hoofdrol, maar voor het ene onderwerp zal kleur belangrijker zijn dan scherptediepte en andersom. Bovendien staan de criteria niet als losse elementen naast elkaar, maar overlappen ze in veel gevallen.

Zoals gezegd zullen bovenstaande punten in een korte reeks artikelen worden besproken. Lenskeuze en Standpunt hebben een sterke verwantschap en worden derhalve samen behandeld (1). Daarna volgt Compositie (2) met uitleg van terminologie als vlakverdeling, kijkgeleiding en eyecatcher. Licht en Kleur worden ook samengevoegd (3) tot één artikel en dat is tevens het geval voor de gerelateerde punten Scherpstellen en Scherptediepte (4). Spelen met de Sluiterijd - of beter spelen met beweging - is een veelomvattend aspect en wordt afzonderlijk besproken (5) en dat geldt ook voor de facetten Weer, tijd en locatie (6) en Accessoires (7). In de twee laatste nummers van het jaar sluiten we de reeks af met enkele illustrerende praktische cases.

Conclusie

Over hoe je een mooie foto moet maken of welke foto de beste is, zijn al veel woorden 'vuil gemaakt' en zullen ook nog vele discussies volgen. Ook de compositieregels en tips die in de komende artikelen volgen, zullen daar geen verandering in brengen. Van belang is dat je zelf bewuster naar je onderwerp en door je zoeker gaat kijken en dat de resulterende foto aansluit bij het beeld wat je in je hoofd hebt. Dan kan iedereen mooiere foto's maken.

INSPIRATIE

Om betere foto's te gaan maken zijn behalve talent en compositiekennis, ook inspiratie en een goede voorbereiding belangrijk. Snel met je camera 'het veld' in levert zelden een goed plaatje op. Kijk daarom in fotoboeken en op internetgalleries, ga naar exposities of wordt lid van een fotogroep. Beelden zeggen meer dan woorden en over foto's praten opent je ogen om de wereld om je heen op een andere manier te zien.

Brand- en standpunt

De eerste stap op weg naar een goede foto is dat je een beeld in je hoofd hebt van wat je wilt vastleggen of wilt communiceren met je publiek. Dat vergt inzicht in onderwerp, plaats, tijd of timing, belichting en kadering en het juiste gereedschap. Voor wat betreft dat laatste is de keuze van de lens van groot belang en hoe je standpunt is ten opzichte van het onderwerp.

Brandpunt

Op een lens van een spiegelreflex staat een aanduiding in millimeters van het brandpunt (focal point: f) van de lens, bijvoorbeeld 50mm. Bij een zoomlens tref je twee waarden, bijvoorbeeld 18-55mm: het brandpunt helemaal uitgezoomd en helemaal ingezoomd. Bij een kort brandpunt, zoals f=10mm is de beeldhoek heel groot en zo'n lens wordt een groothoeklens genoemd. Het gebied van 18 tot 70mm is het standaard beeldhoekbereik en langere brandpunten van 100mm en groter (max. f=800mm) bestrijken het zogeheten tele-gebied.

Elk brandpunt heeft zo zijn eigen toepassingsgebied. Lenzen met een kort brandpunt gebruik je voor onderwerpen als landschap, architectuur en interieur. Behalve een grote beeldhoek zorgen deze korte brandpunten ook voor een grotere scherptediepte. Tevens overdrijft groothoek verlopende lijnen (hoge gebouwen, spoorlijnen) en maakt ze afstanden tussen voorwerpen op verschillende afstand tot de camera, ogenschijnlijk groter. Een standaardlens is zeer geschikt als reportagelens, waarmee je dagelijkse onderwerpen in je omgeving registreert. De beeldhoek van zo'n lens komt redelijk overeen met dat wat het menselijk oog in één opslag ziet en onderlinge afstanden blijven in ook verhouding. Ze is bijvoorbeeld prima inzetbaar voor een bruidsreportage of journalistiek werk. Met een standaardlens zijn vanaf 55mm (tot 135mm) ook heel mooie portretten te maken. Langere brandpunten worden vooral toegepast in natuurfotografie. Ze halen het onderwerp, zoals een vogel of hert, kadervullend in beeld en dankzij het lange brandpunt neemt ook de scherptediepte af en dat maakt het onderwerp los van de onscherpe achtergrond. Een telelens is dus tevens geschikt voor mooie close-ups van bloemen en paddenstoelen. Bovendien verdichten zij de afstanden tussen onderdelen op verschillende afstand tot de camera. In een tele-opname van een laan met bomen lijken deze op de foto dichter bij elkaar te staan dan in werkelijkheid. Dit is dus precies het tegenovergestelde effect als bij een groothoeklens.

BRANDPUNT: F

Het brandpunt (f) van een lens wordt vermeld in millimeters. Dit is de waarde als je met een vergrootglas in de zon de afstand tot een ondergrond zo verandert tot het kleinste mogelijke punt te zien is. Hoe bolter het vergrootglas, des te korter deze afstand. De lengte van een cameralens is daarom vaak ongeveer net zo groot als het maximale brandpunt van die lens.

clip 1 | voorbeeld hoe relatie achtergrond-onderwerp verandert met een kleine verplaatsing van camera.

Standpunt

Behalve het gekozen brandpunt is ook het standpunt van groot belang in de compositie van een opname. Simpel gezegd bepaal je met de keuze van het brandpunt welk gedeelte van het totale onderwerp je wilt kaderen en met het standpunt hoe het hoofdonderwerp zich in grootte en positie moet verhouden tot de achtergrond. Want vaak zijn we bij het kaderen heel druk bezig met het hoofdonderwerp en vergeten we de achtergrond, die minstens zo belangrijk is. Neem je een portretfoto op 1 meter afstand bij 18mm of ga je een paar stappen achteruit en maak je de opname bij f=55mm? Het verschil zal aanzienlijk zijn. Niet alleen zie je meer achtergrond bij 18mm, maar ook is het gezicht 'vervormd'. Bij langere brandpunten wordt een portret meer flatteus en de achtergrond zal minder prominent aanwezig zijn in omvang en scherpte. Ook voor productfotografie is een langer brandpunt daarom aan te bevelen. Zelfs bij landschappen en architectuur kan een stapje naar voor of achter wonderen doen. Sta

je dichtbij met een groothoek, dan mis je een overhangende tak op de voorgrond. Doe je twee stappen naar achter en zoom je iets in, dan betrek je die tak nog wel in de compositie en zorgt het voor meer diepte.

Het standpunt heeft niet alleen betrekking op de afstand tot het onderwerp. De camera iets hoger/lager of naar links/rechts, heeft ook grote invloed. Zo kun je zorgen dat een boom niet precies achter een hoofd staat of dat een voorwerp net boven of onder de horizon staat. Hoe korter het brandpunt, des te meer een kleine verschuiving van de camera van invloed is. Probeer het zelf maar eens. Zet een blikje frisdrank op tafel, kies een brandpunt en standpunt en verplaats de camera iets naar links/rechts of boven/onder, waarbij je het blikje op dezelfde plaats in het kader houdt. Let daarbij goed op hoe de achtergrond verandert in relatie tot het hoofdonderwerp. Een verschil van een paar centimeter kan al een heel andere foto opleveren of houdt bijvoorbeeld een lichtpunt buiten het kader, wat tevens kan resulteren in een betere belichting.

Conclusie

Als je op stap gaat met je EOS, vraag je dan eerst af wat je wilt fotograferen. Je kunt je lenskeuze daarop aanpassen. Sta je in het veld, kies brandpunt en standpunt dan zodanig dat het hoofdonderwerp de juiste achtergrond heeft en zo alle aandacht krijgt of in de juiste context wordt geplaatst. Durf te experimenteren en maak series van hetzelfde onderwerp, waarbij je brand- en standpunt veelvuldig varieert en achteraf de beste compositie kunt kiezen.

BIJZONDER

Behalve de genoemde brandpunten zijn er nog drie typen bijzondere lenzen: macro, fisheye en TS. Met een macrolens kun je van dichtbij 1 op 1 je onderwerp kaderen, zoals insecten en planten. Een fisheye heeft een diagonale beeldhoek van 180°, waarbij het beeld niet gecorrigeerd is en vooral aan de randen sterk bolvormig is. Een Tilt&Shift (TS) lens stelt je in staat om perspectief in gebouwen te corrigeren en om met heel bijzondere scherptedieptes te werken.

*Met dank aan
Johan van de Watering*

DOWNLOAD

Kadervorming

Het onderwerp voor de lens kunnen we op verschillende manieren in beeld brengen door de elementen waaruit het bestaat op een bepaalde manier in het kader te plaatsen. Zoals een componist een muziekstuk in elkaar zet door instrumenten en noten tot een welluidend geheel te smeden, zo doet ook een fotograaf dat met beeldelementen en licht. Daarom noemen we de invulling van het kader met een onderwerp ook wel de compositie.

Compositie

Over compositie kunnen boeken vol geschreven worden. Wij beperken ons tot enkele belangrijke aspecten, waarmee je snel aan de slag kunt.

Vlakverdeling

De 'oude' Hollandse Meesters gebruikten de 'Gulden snede' en met de daaruit volgende 'regel van 1/3' kan een beginnend fotograaf zijn foto's eenvoudig een stuk aantrekkelijker maken. Deel het kader van de foto op met twee verticale en twee horizontale lijnen en zorg dat belangrijke elementen van het onderwerp op deze lijnen liggen of op de kruispunten ervan. Een afgeleide hiervan is om het hoofdonderwerp uit het midden te plaatsen. Zet bij een portretfoto het model dus links of rechts op 1/3. Plaats de horizon van een landschapsfoto op 1/3 van de boven- of onderzijde. De vlakverdeling op basis van 1/3 kan gebeuren op basis van fysieke voorwerpen in het onderwerp, maar kan ook berusten op kleur- of contrastvlakken.

Oriëntatie camera

Lukt het niet om de vlakverdeling goed geregeld te krijgen, draai de camera dan eens een kwartslag om een opname met een staande oriëntatie te maken, ook wel portretstand genoemd. Een staande foto benadrukt vaak de diepte of hoogte van een onderwerp, terwijl een liggende foto (landschap) de weidsheid accentueert. Hoogte en weidsheid kunnen nog meer versterkt worden door een overlappende reeks foto's tot een panorama te maken. Een minder extreme oriëntatie is vierkant, maar ze kan in bepaalde gevallen het onderwerp meer aandacht kan geven.

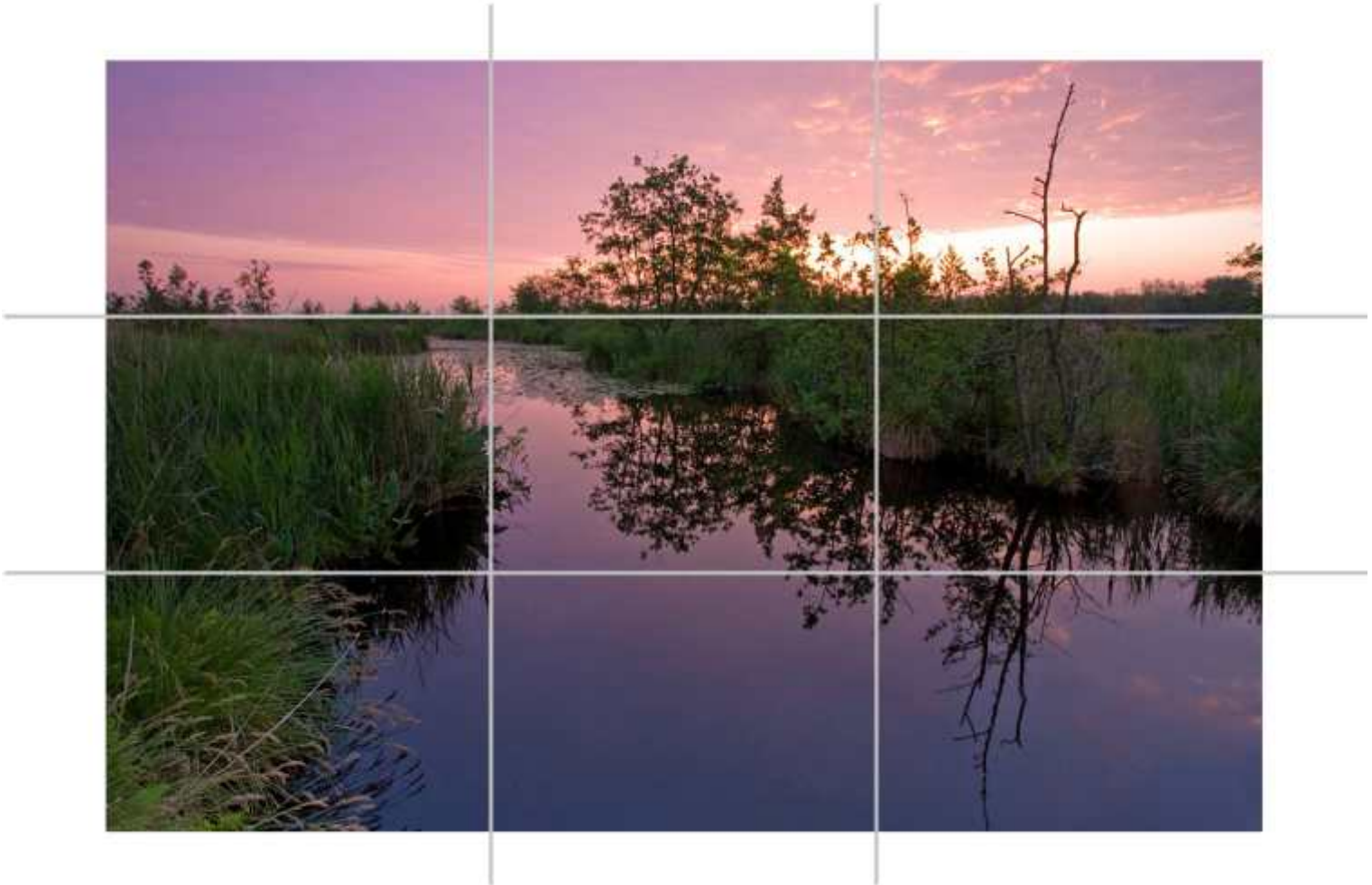
Kijkgeleiding

Westerlingen lezen van links naar rechts en zo zijn we ook geneigd naar een foto te kijken. We beginnen linksboven en eindigen rechtsonder. Als fotograaf kun je dit gegeven gebruiken om de blik van de toeschouwer te sturen. 'Wat wil ik dat de kijker het eerst ziet'? Twee andere vormen van eyecatchers zijn scherpste en kleur. Het menselijk oog is erop getraind om als eerste naar het scherpste onderdeel van een onderwerp te kijken. Je kunt dit fenomeen sturen met de keuze van het scherpstelpunt en de scherptediepte van de foto. Ook bepaalde kleuren worden door het oog sneller opgemerkt dan anderen. Zo zijn rood en geel specifieke signaalkleuren en zeker in meer monochrome opnamen 'eisen' zij de aandacht op.

Bij sommige onderwerpen, zoals een landschap, kun je niet spelen met scherptediepte, kleuraccenten of leesrichting, maar ben je aangewezen op andere aspecten om het kijkgedrag van de toeschouwer te sturen. Zorg dan dat er een in- en uitgang zit in de opname, zoals het verloop van een slingerweg of een rivier. Probeer deze over de diagonaal van het kader te laten lopen. Verder bevat een landschap lijnen voortkomend uit overgangen van land, water en lucht of afkomstig van een afrastering of bomenrij. Een dergelijk afscheiding kan ook gebruikt worden om door middel van herhaling het beeld te versterken.

GEEN WETTEN

In dit artikel geven we verschillende 'regeltjes' om bewuster naar het onderwerp te kijken om zo betere foto's te maken. Deze regels zijn echter geen wetten, maar slechts hulpmiddelen en als jij vindt dat een onderwerp in het midden moet staan, dan moet je dat doen en niet krampachtig bij de 'regel van 1/3' volharden.

Tot slot kunnen we het oog ook letterlijk beperken in zijn uitzicht door te werken met een natuurlijk kader, zoals overhangende takken, rotsen op de voorgrond en een poort of raam. Een dergelijk voorgrondkader zorgt tevens voor een zekere dieptewerking.

Minder is meer

Bij veel foto's draait het om aandacht voor het hoofdonderwerp. De bovenstaande tips kunnen je daarbij van dienst zijn, maar de meest eenvoudige manier om een onderdeel aandacht te geven - onder het motto 'minder is meer' - is inzoomen. Er is dan minder achtergrond te zien en het oog wordt minder snel afgeleid. Inzoomen geeft wel een grotere kans op bewegingsonscherpte en tevens wordt de scherptediepte kleiner. Dit laatste kan echter positief werken op het aandachtsaspect. Door een kleine scherptediepte (groot diafragma, korte voorwerpsafstand, lang brandpunt) toe te passen kun je het hoofdonderwerp los maken van de onscherpe achtergrond en kán het oog nergens anders naar kijken!

Conclusie

Hoe moeilijk ook over compositie gedaan wordt, door bewuster door de zoeker van je camera te kijken en je daarbij de vraag te stellen wat je je publiek wilt laten zien, kunnen je foto's zonder veel moeite stukken beter worden. Probeer lijnen, patronen en vlakken te onderscheiden, plaats de belangrijkste elementen met een zeker onderling verband in het kader, voorkom 'afgehakte' hoofden, voeten of berg- en boomtoppen en zet de horizon recht. Allemaal simpele attentiepunten, maar met groot rendement. De volgende keer de invloed van licht en kleur.

GEEN 100%

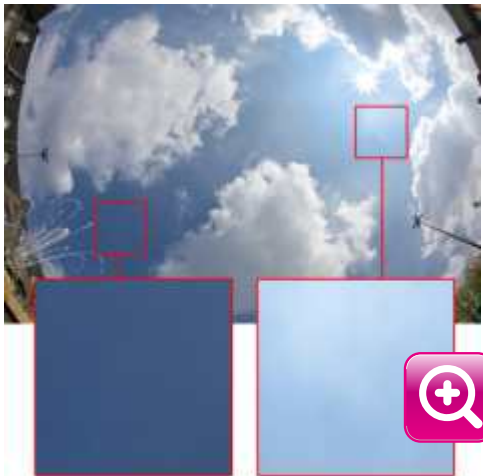
Als je door de zoeker van je camera kijkt, dan zie je bij de meeste DSLR's 95 tot 98% van het opgenomen kader. De kans dus aanwezig dat er aan de randen van een foto onverwachte en ongewenste zaken te zien zijn. Bijsnijden is hierop het antwoord. Bij gebruik van Live View is het zoekerbeeld vaak wel 100%.

*Met dank aan
Johan van de Watering*

Spelen met licht en kleur

We hebben de facetten die van belang zijn voor het maken van een mooie foto onderverdeeld in tien punten. In de vorige nummers van EOSzine hebben we brand- en standpunt besproken en de compositie. Eigenlijk had het onderwerp van dit artikel eerst moeten komen, want licht en kleur zijn twee noodzakelijke ingrediënten voor een onderscheidende opname.

afb 1 | fisheye opname recht omhoog. Het verschil in blauwe lucht bij de zon (rechts) en tegenover de zon (links).

INVULLEN

Als er een felle zon staat heb je veel contrast met sterke hooglichten en diepe schaduwen. Los dit op door een reflector te gebruiken of bewust een invulflits (bereik 3 à 4 meter) toe te passen. Met beide opties kun je bijvoorbeeld bij portretten schaduw in het gezicht iets verhelderen.

POLARISATIE

Licht is een golfbeweging in alle richtingen. Door spiegeling kan licht echter polariseren en dat veroorzaakt ongewenste schitteringen en daarmee detail- en kleurverlies. Met een circulair polarisatiefilter los je dit probleem op en het is dus een verplicht accessoire voor elke landschapsfotograaf (EOSzine 0906)

Licht

Geen licht -> geen kleur -> geen detail -> geen foto. Het is voor iedereen duidelijk dat wanneer je het licht in een geblindeerde ruimte uitdoet, dat je dan geen vormen en kleur meer kunt onderscheiden. Het is echter niet alleen de hoeveelheid licht die van belang is bij de kwaliteit van de foto. Ook richting, verdeling en kleur van het licht bepalen het karakter van een opname. In de studio hebben we het licht 100% in de hand, maar binnen of buiten bij bestaand licht, dan is het sturen van het licht minder eenvoudig.

Bestaand licht buiten

Als we rond 12 uur 's middags een landschap fotograferen, dan kan er ondanks het vele licht, een vlakke opname ontstaan. Structuur in een oppervlak - zoals een heideveld - is dan afwezig, omdat schaduw ontbreekt of vertikaal gericht is. Staat de zon lager aan het begin of einde van de dag, dan zorgt het strijklicht voor lange horizontale schaduw en daarmee structuur en diepte. Niet alleen een hoge of lage zonnestand speelt een rol, maar ook de richting van waaruit het onderwerp belicht wordt. Soms is het prettig om de zon in de rug te hebben. Je hebt dan de blauwste lucht voor je. Tegenlicht kan echter ook heel bijzondere effecten opleveren door oplichtende randen van bloemen en haren of door het ontstaan van silhouetten.

Ook is om het middaguur het licht veel meer gebundeld dan enkele uren vroeger of later. Het licht wordt nog meer diffuus als de lucht betrokken is, waarbij de wolken als een soort softbox werken. Dit licht is heel geschikt om macro bij op te nemen.

Tenslotte verandert ook de kleur van het licht bij het verstrijken van de dag. Het verloopt van warmgeel via kleurloos naar warmgeel. Die kleur is dus ook erg bepalend voor het karakter van het onderwerp. Een bijzondere vermelding hierbij is het zogeheten 'blauwe kwartiertje'. Dit fenomeen speelt zich af net voor zonsopkomst en net na zonsondergang en is de donkerblauwe kleur van de hemel als overgang naar de duisternis van de nacht. Om deze tijd verandert het landschap in een periode van twintig minuten sterk en kun je vroeg uit de veren, dan is het zeker aan te raden dit zelf eens 'live' te ervaren.

Bestaand licht binnen

Als men binnen fotografeert bij bestaand licht, dan is dat licht vaak veel zachter dan buiten. Omdat het door een vensterraam de ruimte inkomt, is het meestal éénzijdig gericht. Dat zorgt dus voor contrast en structuur. Dit kan afgezwakt worden met een eenvoudige reflector en zo kan men tot prachtige portretten komen. Is een venster of dakraam op het noorden gericht, dan geeft dat door de hele dag een heel homogene verlichting. Ook een vitrage kan daarbij van nut zijn. Belangrijk bij bestaand licht binnen is het besef dat de hoeveelheid licht bij elke verdubbeling van de afstand tot het raam met het kwadraat minder wordt. Ook de kleur van de wanden en vloer spelen een rol bij binnenopnamen. Wit zorgt daarbij voor een maximale reflectie en verdeling. Zwart voor absorptie.

foto's: Johan van de Watering

Kleur

Technisch wordt de kleur van een foto bepaald door de instelling van de witbalans. Kleur speelt dan niet zozeer een rol in de beleving van de opname, hoewel de witbalans wel gebruikt kan worden om een onderwerp 'kouder' (blauwer) of 'warmer' (geler) te maken. Belangrijker in het karakter van een foto is de associatie die een bepaalde kleur oproept en hoe kleuren gecombineerd worden. Rood is een signaalkleur. Geel is een vrolijke kleur en geeft een zonnig gevoel. Groen is verbonden met natuur en het geelgroen van de lente reflecteert frisheid. Blauw staat voor rust en is verbonden met lucht en water. Warmte en droogte worden benadrukt door oranje. Violet en paars vinden we terug in weelde en spiritualiteit. Heeft een onderwerp één van deze kleuren in een monochrome omgeving, dan zal dit als eyecatcher werken en direct het oog van het publiek trekken. Iemand met een rood jack in een groen bos zal meteen de aandacht vragen. Zijn er in een onderwerp meerdere kleuren, dan kunnen die in harmonie met elkaar zijn of juist complementair en dat bepaalt het karakter van de opname.

Conclusie

Licht en kleur zijn onmisbare onderdelen in de beleving van een onderwerp en als je je hiervan in een zekere mate van bewust bent, kun je hiermee de aard van je foto's sturen. Tevens zijn een goede voorbereiding, de juiste accessoires en een perfecte timing van cruciaal belang. Gedachteloos de ontspanner indrukken zonder kennis te hebben genomen van het licht zal zelden een 'winner' opleveren.

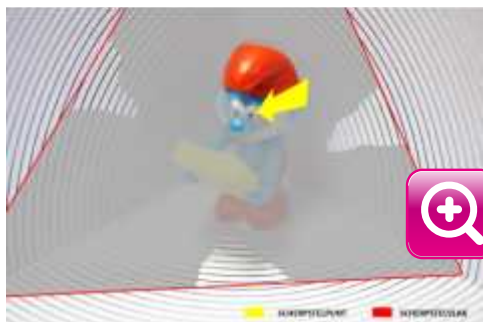
*afb 2 | kleuren naast elkaar zijn in harmonie
kleuren tegenover elkaar zijn complementair*

*Met dank aan
Johan van de Watering*

Scherpstelpunt en scherptediepte

In de reeks artikelen over mooiere foto's maken behandelen we geen technische aspecten van een foto, zoals belichting en kleur, maar komen zaken als standpunt, vlakverdeling en kijkgeleiding aan de orde. Toch bespreken we in dit artikel de rol van scherpte. Hoe stuur ik met het scherpstelpunt en de scherptediepte de aandacht van mijn publiek?

afb 1 | illustratieve opname met EOS 5DmarkII en EF 100mm 2.8 t.b.v. weergave van het scherpstelpunt én -vlak

clip 1 | kijkgeleiding met variaties van scherpstelpunt en scherptediepte

LIVE VIEW

Als je het scherpstelpunt van een macrofoto moet bepalen, dan is Live View een perfect hulpmiddel. Werk vanaf statief, zet de lens op MF, activeer Live View en vergroot het beeld 5x of 10x. Kies nu handmatig het scherpstelpunt. Zo kun je tot op een tiende van een millimeter nauwkeurig werken. Druk je op de Knop Preview scherptediepte naast de lens, dan kun je zelfs vooraf de scherptediepte controleren.

Scherpstelpunt

Bij veel foto's is het van belang dat het oog van een terloopse toeschouwer direct geleid wordt naar - of gepakt wordt door - het hoofdonderwerp, dat deel van de compositie wat we als fotograaf willen laten zien. Zaken die daarbij een rol spelen zijn vlakverdeling, lijnen, belichting en kleuren, maar zeker ook scherpte. Het menselijk oog heeft de eigenschap dat het zich als eerste focust op het hoogste contrast (=meeste detail, scherpste deel) in het kikkader. Als je er op gaat letten, merk je dat dit inderdaad het geval is.

Als fotograaf kunnen we deze wetenschap gebruiken om de aandacht van de kijker naar een bepaald punt te sturen. Van groot belang is dus de keuze van het juiste scherpstelpunt. We kunnen daarvoor de autofocus gebruiken. Zijn alle scherpstelpunten actief en letten we niet goed op, dan kan de camera naast het hoofdonderwerp grijpen. Dat is ongewenst en willen we meer controle, dan kun je beter slechts één scherpstelpunt gebruiken, waarvan het middelste het meest nauwkeurig en gevoelig is. Het gevaar is echter dat je dan altijd het hoofdonderwerp in het midden van het kader plaatst en dat levert in de meeste gevallen geen fraai plaatje op. De oplossing is om met het middelste scherpstelpunt te herkaderen. Dat gaat als volgt. Stel met de autofocus scherp op het hoofdonderwerp door de ontspanner half in te drukken en draai de camera dan iets naar links of rechts, met de ontspanner nog half ingedrukt, om het onderwerp opnieuw te kaderen.

Is het moeilijk om met de autofocus het juiste scherpstelpunt te bepalen (obstakels, te donker, moeilijke belichting), dan komt handmatige scherpstelling van pas. Met een EOS werkt dat heel eenvoudig. Op elke lens is een knopje AF/MF aanwezig, die op MF (Manual Focus) gezet moet worden. Met de aparte scherpstelling op de lens (of met de frontlensring) kan nu het scherpstelpunt gekozen worden. Je bent is iets minder alert, maar wordt niet gestoord door vuile ramen en hekwerken en je kunt elk onderdeel in het kader als scherpstelpunt kiezen.

Hoe we het scherpstelpunt ook kiezen, van belang is dat tussen het moment van scherpstellen en de opname de afstandpunt tussen camera en onderwerp niet meer verandert. Ook mogen camera en onderwerp eigenlijk niet beweging om algehele bewegingsonscherpte te voorkomen. Als het scherpte en scherpstelpunt cruciaal zijn, dan ben je dus eigenlijk verplicht om vanaf statief te werken.

Scherptediepte

Hoewel een opname in technisch opzicht alleen scherp is op het scherpstelpunt, zorgt de scherptediepte van een foto ervoor dat we visueel een groter deel van de foto als scherp ervaren. Wil je een bepaald onderdeel van het onderwerp aandacht geven door hierop het scherpstelpunt te kiezen, dan zal ook de scherptediepte daarop afgestemd moeten zijn. Is de scherptediepte te groot, dan heeft het menselijk oog de neiging 'te verdwalen' in al het zichtbare detail en kan zo het hoofdonderwerp missen. In [EOSzine 0908](#) besteedden we

aandacht aan alle aspecten die betrekking hebben op scherptediepte. Bij een groot diafragma, korte scherpstelafstand en lang brandpunt kan de scherptediepte slechts enkele millimeters zijn. We moeten hierbij bedenken dat het een scherpstelvlak is, loodrechts op de as van de lens. Wil je bepaalde uitstekende delen van een onderwerp - insect én blaadjes van de plant waar hij op zit - scherp, dan moet je zorgen dat het scherptedieptevlak deze punten raakt. Dit kun je sturen met de stand van de camera. Een ander belangrijk punt bij een kleine scherptediepte is de kwaliteit van de achtergrondonscherpte. Dit wordt het bokeh genoemd en is aan de orde geweest in [EOSzine 0909](#). Hoe mooier en zachter het bokeh van de achtergrond, des te meer het hoofdonderwerp los komt van die achtergrond.

Een vorm van onscherpte die niet veroorzaakt wordt door scherptediepte, is die van onderwerpen die zich tussen de camera en kortste scherpstelpunt bevinden. Als deze gecombineerd wordt met een voorgrondkader, bijvoorbeeld bij een macro-opname of teleopname, dan geeft dit het onderwerp veel diepte.

Conclusie

Scherpstellen en scherptediepte zijn niet alleen maar technische aspecten van een foto. Met een doelbewuste keuze van het scherpstelpunt of -vlak en een bijbehorende scherptediepte kun je ook heel precies de aandacht van het menselijk oog sturen naar dat punt van het kader wat jij als fotograaf belangrijk vindt. En zo zie je wederom dat bewuster fotograferen vaak tot mooiere foto's leidt.

*Met dank aan
Johan van de Watering*

DIOPTER

Op elke EOS-camera zit naast de oogzoeker een klein knopje/wieltje met een plusje/minnetje. Dit is de diopter, waarmee je de scherpte van de oogzoeker kunt aanpassen vergelijkbaar met de sterkte van een brillenglas. Zorg dat deze goed afgesteld is, zodat je nauwkeurig handmatig kunt scherpstellen. Dankzij de diopter kunnen brildragers zonder bril fotograferen, als ze dat handig vinden.

Stilstaand beeld in beweging

Een foto kent maar twee dimensies: hoogte en breedte. Aan de derde dimensie wordt hard gewerkt met de komst van 3D-foto's en video. Er is echter nog een vierde dimensie en dat is tijd. Het lijkt onmogelijk om dat in stilstaand beeld te vangen, maar toch gebeurt dat al vanaf het ontstaan van de fotografie. Daarom alles over het fotograferen van beweging.

OVERBELICHT

Als je met lange sluitertijden gaat werken, dan kun je de camera op de Tv-stand zetten. De kans bestaat dan echter dat de camera bij lange sluitertijden het diafragma niet klein genoeg kan maken en er overbelichting optreedt. Als waarschuwing zie je dan in de zoeker een knipperende waarde van het diafragma. Verkort de sluitertijd, verlaag de ISO of gebruik een ND-filter om het probleem op te lossen.

TIP

Gebruik eens een sluitertijd van ½ of 1s zittend met de camera in een auto of draaimolen. Je krijgt dan prachtige bewegingseffecten. Of fotografeer 's avonds vanaf statief een druk kruispunt. Bij langere sluitertijden krijg je dan fantastische witte en rode lichtstrepen.

BULB

Als je Tv instelt en je wilt een langere sluitertijd dan 30s instellen, dan is dat op een EOS niet mogelijk. Je moet dan de optie Bulb gebruiken (zie handleiding camera). Als je in die stand de ontspanner ingedrukt houdt, dan blijft de sluitersluiting open. Het is handig om dit met een afstandsbediening te doen, zodat je je vinger niet al die tijd op de ontspanknop hoeft te houden.

'Lange' belichting

Om het onderwerp op een foto de indruk te geven dat het beweegt, kunnen we gebruik maken van een 'lange' sluitertijd. Als er een onderdeel in de compositie beweegt, dan zal dit bij die langere belichtingsduur onscherp worden weergegeven. Bij 1/60s en korter zal beweging over het algemeen 'bevroren' worden en scherp worden geregistreerd. Wordt de sluitertijd iets langer, 1/30s, dan worden bijvoorbeeld bewegende armen en hoofden van een groepje pratende mensen als een onscherpe veeg geregistreerd, terwijl alles wat stilstaat nog scherp zal zijn.

Zijn de belichtingstijden nog langer dan moet vanaf statief gefotografeerd worden om bewegingsonscherpte door beweging van de camera te voorkomen. Werk je met een stabiel statief, dan zullen stilstaande onderdelen van een onderwerp zelfs bij sluitertijden van enkele seconden tot minutenlang nog scherp zijn en zal alles wat beweegt, afhankelijk van de belichtingstijd, onscherp worden. Stromend water en voorbijrijvende wolken krijgen zo een heel mystiek karakter.

Het bereiken van een lange sluitertijd is binnen en bij schemering of avond geen probleem. Bij de laagste ISO en een diafragma van f/22 is dan een belichting van 1 tot 10 seconde mogelijk. Buiten bij helder weer blijft - bij genoemde ISO en diafragma - de sluitertijd echter 'steken' op 1/20s tot 1/2s. Wil je in die omstandigheden sluitertijden van 1s of langer toepassen, dan zul je licht moeten tegenhouden door een ND-filter (Neutral Density) op de lens te schroeven. Zo'n 'zonnebril' is in diverse dichtheden verkrijgbaar van 2 tot zelfs 10 stops (factor 1000x langere belichtingstijd) of ook variabel van 2 tot 8 stops (LCW Fader ND).

Bevroren timing

Behalve dat een langere sluitertijd door onscherpte van bewegende onderdelen van een onderwerp beweging suggereert, kan beweging ook door het bevroren van een bepaalde houding tijdens die beweging worden benadrukt. Kijken we naar een 'zwevend' paard over een hindernis of een 'vliegende' skateboarder, dan weten we dat dat onderwerp in beweging moet zijn, ook al zijn ze haarscherp gefotografeerd.

Om op deze manier beweging te impliceren in een foto moet je met korte sluitertijden werken (hogere ISO en groter diafragma) en een goede timing hebben. Dat laatste kan geholpen worden door van een bewegend onderwerp een opnameserie te maken met de 'motordrive'. Met 3 tot 8 beelden per seconde zit er dan altijd wel een geschikte opname tussen. Beweegt het onderwerp naar of van de camera zet de autofocus dan op Ai Servo of Ai Focus, zodat de AF het bewegende voorwerp volgt.

Je kunt beweging ook bevroren door te flitsen. Let daarbij op dat het bereik van het flitslicht beperkt is en dat je op tweede gordijn synchroniseert, anders ligt de bewegingsstreep vóór het bewegende onderwerp.

Camerabeweging

In de bovenstaande gevallen houd je de camera zo goed mogelijk stil. Je kunt de camera echter ook bewust bewegen om snelheid in het onderwerp vast te leggen. De meest gebruikte techniek daarbij is het zogeheten meetrekken. Als een onderwerp voorlangs de camera beweegt, beweeg je de camera met gelijke snelheid mee, zodat het bewegende onderwerp ongeveer op dezelfde plaats blijft in het zoekerkader. Tijdens dat meebewegen maak je dan verschillende opnamen. Het onderwerp zal dan relatief scherp zijn, maar de achtergrond onscherp gestreept. Zorg dat de sluitertijd 1/60s is of iets langer en dat de autofocus op Ai Servo of Ai Focus staat. Beweeg de camera met een vloeiende horizontale draaibeweging en zet de beeldstabilisatie eventueel uit. Oefen op voorbijrijdende auto's om letterlijk de slag te pakken te krijgen.

Wil je beweging in een onderwerp brengen zonder dat er iets op de foto beweegt, dan kan dat door de camera bewust te kantelen of te draaien. Met een sluitertijd van 1/10 tot 1 seconde bereik je dan verrassende resultaten. Nog leuker wordt het als je tijdens een sluitertijd van een halve seconde in- of uitzoomt. Er ontstaat dan een soort explosie-effect vanuit het midden.

Conclusie

Wil je echt beweging van een onderwerp vastleggen, dan moet je gaan filmen, maar met de hier genoemde technieken en tips kun je ook een gewone foto behoorlijk 'in beweging krijgen'. Aarzel niet om te experimenteren. Een bewogen foto hoeft geen mislukte foto te zijn!

ONZICHTBAAR

Als je in halve duisternis ('s avonds of binnen) een sluitertijd van enkele minuten hanteert (klein diafragma, lage ISO, ND-filter) bij de opname van een gebouw of interieur, dan kunnen voorbijgangers die door het kader lopen volledig transparant blijven. Er wordt door zo'n onderwerp in de korte tijd dat ze voorbijlopen zo weinig licht gereflecteerd naar de sensor, dat ze onzichtbaar blijven. Helder witte kleding (=veel reflectie) zou wel kunnen zorgen voor witte strepen als van een soort spookverschijning.

*Met dank aan
Johan van de Watering*

DOWNLOAD

Locatie, weer en tijd

Je ziet weleens een prachtige foto van een landschap of gebouw van een professionele fotograaf en dan denk je 'dat kan ik ook'. En dat is volkomen terecht, tenminste als je op datzelfde tijdstip, op diezelfde plaats met hetzelfde weer en het juiste gereedschap daar staat. Dan is het inderdaad alleen nog maar een kwestie van op de ontspanner drukken. Maar voordat al die ingrediënten perfect samenkomen, is er al een heel traject van voorbereiding, planning en ook teleurstelling achter de rug.

Locatie, weer en tijd

Geef jezelf de opdracht om een perfecte foto te maken van een spectaculaire zonsopkomst, een weids landschap of een indrukwekkend gebouw. Wat moet er dan allemaal vooraf gebeuren om dat doel te bereiken?

LOCATIE ZOEKEN

Als je op zoek bent naar een locatie voor een zonsopkomst, neem dan eens een kijkje op Flickr of Google Afbeeldingen. Met trefwoorden als Sunset of Sunrise kun je mogelijk de plaats van geschikte locatie achterhalen.

Locatie

Eerst zul je op zoek moeten naar een geschikte locatie. Het moet bij een zonsopkomst een vrije horizon zijn, zodat op het moment dat de zon boven de einder komt, je hem ook meteen kunt zien. Dus in het oosten waar de zon opkomt wil je geen bossen of bergen op de voorgrond. Je zult ook aandacht moeten geven aan de 'achtergrond' van het landschap, dus zijn gebouwen, fabrieken, hoogspanningsmasten en windmolens wel gewenst? Als extra onderdeel van de compositie is water een welkom beeldelement. Voordat je met de camera op stap gaat, is het zinvol om eerst een virtuele toer te maken in Google Maps en die vervolgens eens met de auto op een vroeg tijdstip te rijden. Zo kom je er ook achter of een bepaalde plaats wel te bereiken is met de auto of lopend. Uiteindelijk moet dit leiden tot de selectie van één of twee locaties, die geschikt zijn voor de ultieme zonsopkomst.

Je hebt zo je locatie helemaal uitgeplozen en wat blijkt bij aankomst; het is een privé-terrein en je hebt toestemming nodig. Of het is wel openbaar, maar aan toegangstijden gebonden. Het is natuurlijk heel teleurstellend als je ter plaatse geen toegang hebt, maar respecteer privacy en openingstijden en klim niet over hekken. Als je vooraf toestemming vraagt, dan voorkom je achteraf problemen.

Weer

Als de locatie bekend is, hoe weet je dan dat er die bewuste morgen dat jij tijd hebt ook een mooie zonsopkomst zal zijn. Dat is natuurlijk sterk afhankelijk van het weer. Is het al dagenlang betrokken en regenachtig, dan is het niet zinvol voor dag en dauw het bed uit te gaan. Wordt een enkele regenachtige dag voorspeld, dan kan de zon zich bij opkomst toch nog door wolkenformaties laten zien en dat levert mooie plaatjes op. Er is echter ook een kans dat je geen zon te zien krijgt. In een periode van stralend zomers of winters weer weet je bijna zeker dat de zon zich vrijelijk zal vertonen als hij boven de horizon zal komen, maar dat levert vaak geen spectaculair beeld op. Omdat het weer - zeker lokaal - redelijk onvoorspelbaar is, zul je er rekening mee moeten houden dat als je op pad gaat de kans groot is dat je onverrichter zaken weer huiswaarts zult moeten keren. Maar niet getreurd. Hoe vaker je op een locatie komt en naar het weer kijkt, des te meer je bekend wordt en de kans groter wordt dat je op dat ene moment wel die speciale foto zult maken.

Nuttige adressen

www.knmi.nl

www.buienradar.nl

www.weersverwachting.nl

www.meteoconsult.nl

www.evenementenkalender.nl

www.evenementen.nl

evenementen.startpagina.nl

maps.google.nl

www.staatsbosbeheer.nl

www.natuurmonumenten.nl

Tijd

Hoe lang duurt een zonsopkomst of -ondergang? Veel mensen staan hier niet bij stil, maar in een kwartiertje is het wel gebeurd en in die tijd verandert de lucht van minuut tot minuut. Je hebt hooguit tien seconden om één omstandigheid technisch goed te registreren. Je mag dus geen moment missen en dat betekent dat je een kwartier tot een half uur voor zonsopkomst als opgesteld moet zijn met je camera, statief en filters. Dus op tijd uit bed en een goede inschatting maken van de reis- en voorbereidingstijd.

Ook voor andere onderwerpen in het veld (gevels bij architectuur) is de zonnestand van belang. Bij het bepalen hiervan aan de hand van Google Maps moet rekening gehouden worden dat deze door de zomertijd een uur kan afwijken. Bedenk ook dat de zon 21 juni veel hoger staat dan 21 december en zodoende invloed heeft op de lengte van schaduw.

Conclusie

Je kunt heel moeilijk doen over portret- of actiefotografie en denken 'dat landschapje of gebouw fotografeer ik wel even', maar die gedachte komt vaak bedrogen uit. Voor een goede foto van landschap en architectuur zul je je goed moeten voorbereiden en dan nog heb je de omstandigheden niet 100% in de hand. Je zult bovendien het nodige geduld, doorzettingsvermogen en een beetje geluk in je fototas moeten hebben, om die ene perfecte zonsopkomst of landschaps- of architectuurfoto te kunnen maken.

OVERIG

Niet alleen voor landschappen/architectuur zijn locatie, tijd en weer van groot belang, maar ook bij natuur-, macro- en outdoor portretsessies (bruidsreportages!) zijn ze essentiële - en soms ongrijpbare - ingrediënten.

*Met dank aan
Johan van de Watering*

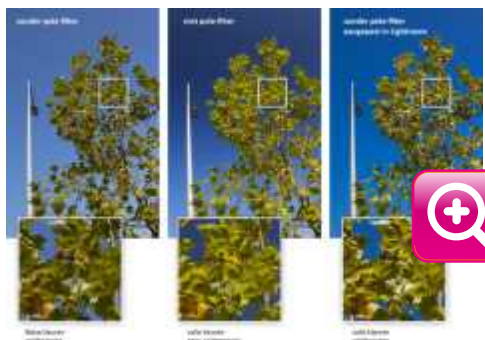

EHBF: accessoires

In deze reeks 'compositie' hebben we onderdelen behandeld als standpunt, vlakverdeling en kijkgeleiding. De perfecte foto is echter niet alleen een kwestie van kijken, maar ook van het ter beschikking hebben van de juiste accessoires. In dit afsluitende artikel staan we stil bij de belangrijkste hulpmiddelen om betere en meer onderscheidende foto's te kunnen maken.

MATGLAS

Onbekend is dat een spiegelreflexcamera een matglas heeft én dat er verschillende soorten matglazen zijn. Vooral het type met liniatuur is heel praktisch bij landschaps- en architectuurfotografie. In EOSzine 0904 lees je er alles over.

afb 1 | met en zonder polarisatiefilter én het pola-effect gesimuleerd in Lightroom.

UV-FILTER

Als je een nieuwe lens koopt, dan probeert men er ook altijd een UV-filter bij te verkopen. Deze heeft in de digitale tijd echter geen nut meer en kan optisch het beeld zelfs verstoren. Voor de bescherming van de frontlens kunt u bovendien beter altijd een zonnekap gebruiken.

Stabiliteit

Een onscherpe foto is niet te repareren. Ook een opname met een verkeerd scherpstelpunt kan zo de prullenbak in. Het voorkomen van ongewenste camerabeweging is dus een eerste vereiste om de kwaliteit van je foto's naar een hoger plan te tillen. Beeldstabilisatie in de lens kan daarin bijdragen, maar iedere serieuze macro-, portret-, landschap-, natuur- en architectuurfotograaf kan niet zonder een goed statief. In EOSzine 1003 hebben we uitgebreid aandacht besteed aan de praktische aspecten bij de keuze van een statief (driepoot én kop). De functionaliteit van een statief kan worden uitgebreid met bijvoorbeeld een (draadloze) afstandsbediening (voorkomen bewegingsonscherpte bij indrukken ontspanner) en met een macroslede (nauwkeurige én flexibele scherpstelpuntbepaling). Alternatieven voor een driepootstatief zijn een monopod (éénpootstatief) en een bonenzak.

Belichting

Hoewel camera's steeds beter om kunnen gaan met hoog contrast en weinig licht, kan de belichting soms toch wel een handje geholpen worden. Een Speedlight-flitser mag derhalve niet in de fototas ontbreken om contrast in het onderwerp in te kunnen vullen en kleuren en detail te verbeteren. Simpele hulpmiddelen als een flitskapje en 'off-shoe cord' dragen desgewenst bij in de kwaliteit van je flitsfoto's. Voor het invullen van schaduw met bestaand of flitslicht mag in dit kader de functie van een reflector (wit stuk karton) niet vergeten worden.

Maar ook filters kunnen bij veel onderwerpen bijdragen in verbetering van de belichting of beeldkwaliteit. Voor landschapsfotografie is een grijsverloopfilter onmisbaar (overbruggen hoog contrast) en bewijst een circulair polarisatiefilter goede diensten (betere kleuren en contrast). Beide filters zijn besproken in EOSzine 0906 met illustratieve videoclip. Een accessoire dat nogal eens onderschat wordt is een zonnekap op de lens. Ten eerste beschermt hij de frontlens tegen stoten en regen, maar ook zorgt hij voor een contrastrijker beeld. Vergelijk het met een situatie waarin je op een zonnig zandstrand last hebt van overstraling en je je hand boven je ogen houdt om beter te kunnen zien. Dat is ook wat een zonnekap doet. Zonnekap en polafilter mogen dus niet in je koffer ontbreken als je op safari gaat naar Afrika.

Brandpunt

Standpunt en brandpunt zijn belangrijke aspecten in de kadering van het hoofdonderwerp en de relatie ervan met de achtergrond. De lenskeuze is daarin cruciaal. De functie van een lens kan worden uitgebreid met een tussenring en close-upfilter (meer vergroting) of met een extender (langer brandpunt). Vooral een tussenring kan de eigenschappen van een lens - en dus van een foto - drastisch beïnvloeden en zo kun je bijvoorbeeld een supergroothoeklens omtoveren tot een magische 'macro'-lens. Beide accessoires zijn besproken in EOSzine 1005.

3 stops ND-filter: sluitertijd: 10s

Overig

Naast accessoires die de opname verbeteren, is er ook een lange lijst van producten die van toegevoegde waarden kunnen zijn, zoals een GPS-tracker of netbook (beide EOSzine **0907**), een fototas (EOSzine **0905**), een kaartprinter (EOSzine **0901**) of zelfs een iPad (EOSzine **1007**).

Behalve de hier genoemde accessoires zijn er ook nog zaken die direct niet-camera gerelateerd zijn, maar die het leven van een fotograaf wel kunnen vergemakkelijken. Ben je veel in het veld, dan is een zeiltje geen overbodige luxe. Bij lage standpunten voorkom je daarmee een natte broek. Gepaste kleding is sowieso belangrijk. Het moet comfortabel zijn, goed ventileren en toch waterdicht zijn. Dat geldt ook voor je schoenen. Denk bovendien aan de kleur van je kleding. Met een rode jas jaag je een schichtige ree weg nog voordat je hem zelf gezien hebt. Tenslotte kan een droge doek van pas komen om apparatuur en handen schoon te houden en kun je zelfs een trapje achterin de auto leggen als je eens een hoger standpunt nodig hebt.

Conclusie

Met dit overzicht van de belangrijkste accessoires sluiten we deze reeks over compositie, of liever bewuster fotograferen, af. In het volgende nummer van EOSzine geven we nog een korte samenvatting en bundelen we alle artikelen tot een compositie-special, die dan als PDF te downloaden zal zijn. Hierna zal compositie de nodige aandacht blijven krijgen in de vorm van praktische workshops met de ondertitel: 'Hoe fotografeer ik een.....'.

ND-FILTER

Populair bij natuur- en landschapsfotografen is een zogeheten ND-filter (Neutral Density). Het is niet meer dan een donker glas wat licht tegenhoudt. Hiermee is het mogelijk ook overdag lange sluitertijden (>1s) te kunnen gebruiken. Dit geeft stromend water en bewegende onderwerpen een mystieke karakter (zie boven).

Met dank aan
Johan van de Watering

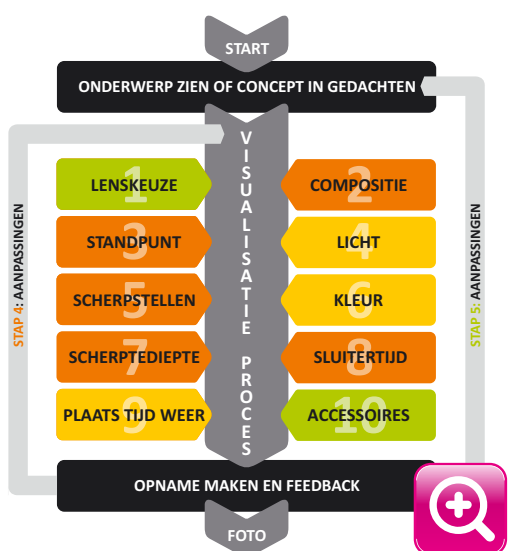

Bewuster mooiere foto's maken (slot)

In EOSzine 1001 zijn we begonnen met een serie over compositie onder de titel 'Bewuster mooiere foto's maken'. Hoewel dan meteen gedacht wordt aan de 'regel van 1/3' of 'onderwerp uit het midden', zijn we dieper gegaan dan deze twee gemeenplaatsen en hebben we geprobeerd het proces dat voorafgaat aan de uiteindelijke opname te ontrafelen en te structureren in de tien belangrijkste punten van het visualisatieproces.

Visualisatieproces

Een foto begint met een onderwerp wat je 'in het veld' ziet. We zijn daarbij geneigd om meteen op de ontspanknop te drukken. Vaak is het resultaat echter beter als we eerst nadenken hoe de foto zou moeten worden. Dit is een creatief proces wat we kunnen omschrijven als de visualisatie. In dit visualisatieproces hebben we tien elementen gedefinieerd die de totstandkoming van de opname in zekere mate beïnvloeden. Deze aspecten zijn onder te verdelen in drie categorieën: **gereedschap**, **vaardigheden/techniek** en **omstandigheden**.

1. **Lenskeuze** (EOSzine 1002)
2. **Compositie** (EOSzine 1003)
3. **Standpunt** (EOSzine 1002)
4. **Licht** (EOSzine 1004)
5. **Scherpstellen** (EOSzine 1005)
6. **Kleur** (EOSzine 1004)
7. **Scherptediepte** (EOSzine 1005)
8. **Sluittijd** (EOSzine 1006)
9. **Plaats, weer, tijd** (EOSzine 1007)
10. **Accessoires** (EOSzine 1008)

Hebben we als fotograaf het juiste 'recept' bepaald met deze ingrediënten, dan kunnen we hiermee met een grote voorspelbaarheid de eerste opname maken. Zijn we bij terugkijken op de camera tevreden, dan is daarmee het visualisatieproces van die foto ten einde. Wijkt het resultaat van al onze inspanningen af, dan kunnen we het 'recept' aanpassen of zelfs het originele concept wijzigen tot uiteindelijk het initiële beeld en de finale foto met elkaar overeenstemmen.

Inspiratie en hard werken

Bovenstaande - theoretische - bespiegeling van het ontstaan van een mooie foto zal zeker een basis zijn om je fotografie naar een hoger plan te tillen, maar het geeft je geen garantie. Omdat fotografie een creatieve uiting is, spelen ook talent en inspiratie (en een beetje geluk) een grote rol bij het maken van een pakkend beeld.

Talent is niet te koop, maar ben je niet geboren met een fotografisch oog, dan hoeft je toch niet bij de pakken neer te zitten. Door veel naar werk van anderen te kijken, je foto's te 'klankborden' met je publiek en medefotografen en de techniek 100% in de vingers te hebben, kan iedereen van het standaard kiekje een onderscheidende foto maken.

Zit fotografie wel in je genen, dan zal slechts de combinatie met inspiratie leiden tot hoogstaand werk. Die inspiratie is trouwens voor iedere fotograaf een onontbeerlijk ingrediënt om te komen tot een mooie foto. De prikkeling om enthousiast 'het veld' in te gaan, kun je thuis al

afb 1 | illustratie van het visualisatieproces van een foto.

TIP

Wil je echt alles weten over de tien essentiële foto-ingredienten, kijk dan eens naar het boek 'Bewuster en beter mooiere digitale foto's maken' van Johan van de Watering en Pieter Dhaeze. Op pagina 33 lees je over dit boek een review van twee EOSziners.

vinden door op internet het werk van andere fotografen te bekijken. Zo kom je in aanraking met bijzondere technieken of ontdek je onbekende, maar interessante locaties of onderwerpen. Een dergelijke speurtocht moet het adrenalinepeil in je bloed zo opstuwen, dat je niet kunt wachten om met je camera aan de slag te gaan om met die beelden op je netvlies, je eigen 'fotodring' te gaan doen.

Wees echter niet verbaasd dat ondanks talent en inspiratie, fotografen soms hard werken kan zijn. Vroeg uit bed, lange reistijden, uren wachten op het juiste moment, enkele keren terug moeten. En als je dan thuiskomt met veel foto's, dan wacht het traject van beoordelen, selecteren, bewerken, archiveren en publiceren. Bij 100 foto's hoeft dat niet langer dan een uurtje te duren, maar na vier dagen kraanvogels fotograferen in Duitsland en bijna 10.000 RAW-beelden, is dat bijna een hele 'werk'-week.

Conclusie

Fotografie is leuk! En al heb je misschien niet het beste gereedschap en ontbreekt soms de benodigde kennis, door gewoon het veld in te gaan en je foto's met anderen te delen en te bespreken, kom je uiteindelijk toch tot die ene foto die een plaats verdient aan de muur in de woonkamer. En je zult merken dat de geboorte van de volgende 'voltage' dan een stuk eenvoudiger wordt en je dus nog meer plezier aan je hobby zult beleven.

Een compilatie van alle artikelen over 'mooiere foto's maken', kun je hier een pdf downloaden.

KRAANVOGELS

Jaarlijkse maken vele tienduizenden kraanvogels in hun reis van Scandinavië naar het warme zuiden een tussenstop in het gebied van Rügen en Pruchten in Duitsland. Dit indrukwekkende schouwspel is gedurende vier dagen door Johan van de Watering met de camera gevolgd, waarbij alle aspecten van het hier genoemde visualisatieproces ruimschoots aan bod zijn geweest, waarvan hierboven enkele prachtige voorbeelden.

*Met dank aan
Johan van de Watering*

DOWNLOAD